

Javni poziv Asociacije in sopodpisnikov Ministrstvu za kulturo k izpolnitvi obveznosti in izplačilu razpisnih sredstev

V Društvu Asociacija v zadnjih tednih, intenzivneje pa v zadnjih dneh, prejemamo številna zaskrbljena sporočila članov in drugih izvajalcev javnega interesa na področju kulture zaradi zastojev pri izvajanju postopkov, izplačil in financiranja programov ter projektov, ki jih vodi Ministrstvo za kulturo oziroma z njim povezane osebe javnega prava.

Izvajalci – tako poklicne kot ljubiteljske nevladne organizacije, samostojni delavke in delavci ter javni zavodi – nas obveščajo, da prihaja do različnih oblik zadrževanja postopkov in izvajanja obveznosti, med drugim:

- zadrževanja izplačil že odobrenih zahtevkov, za katere obstajajo sklenjene pogodbe in dogovorjeni roki;
- zadrževanja sklepanja pogodb pri razpisih, kjer je ministrstvo že izdalo odločitve o izboru;
- zamud pri izdajanju odločb v postopkih, kjer so upravičenci vsebinsko izpolnili pogoje;
- zastojev pri postopkih, povezanih s statusom in pravicami samostojnih delavcev v kulturi.

Ministrstvo za kulturo je upravičence, ki imajo z ministrstvom že sklenjene pogodbe za večletno obdobje 2026–2029, obvestilo, da se bodo zaradi priprave rebalansa državnega proračuna in primanjkljaja sredstev v proračunu ministrstva za leto 2026 odobrena sredstva predvidoma zmanjšala. **Upravičence je hkrati pozvalo, naj do sprejetja rebalansa ne pošiljajo nadaljnjih zahtevkov za izplačilo.**

Zadržanje sredstev pod vprašaj postavlja izvedbo približno 263 potrjenih projektov in programov z veljavnimi pogodbami širom Slovenije, ki so jim bila sredstva zagotovljena na podlagi razpisov¹. Ker je bilo v letošnjem letu skoraj polovica opredeljenih odobrenih razpisnih sredstev namenjenih za razvoj umetniško-kulturniškega delovanja zunaj osrednjeslovenske statistične regije, bo zadržanje

¹ Štiriletnega programskega razpisa za področje umetnosti (JPR-PROG-2026-2029), večletnega projektnega razpisa za področje umetnosti (JPR-VP-2026-2029), rednega letnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev (JPR-MV-2026), večletnega razpisa za krepitev podpornega okolja (JPR-KPOK-26-29), dvoletnega razpisa za kulturo in zdravje (JR-KIZ-2025-2026), ter večletnega (triletnega) razpisa za izbor javnih kulturnih programov na področju filmskih festivalov (JPR-VP-FF).

sredstev vodilo v oviranje izpolnjevanja ciljev koalicijske pogodbe o decentralizaciji kulture.

Takšna **komunikacija med izvajalci ustvarja veliko negotovost**, saj ni jasno, ali gre za začasno organizacijsko omejitev, interno navodilo, napoved prihodnjih sprememb ali za dejanski začetek poseganja v že prevzete obveznosti države. Prav ta negotovost predstavlja trenutno največje tveganje za stabilno izvajanje kulturnih programov in projektov.

Javnofinančni položaj in odgovornost države

Asociacija in soprodpisniki razumemo, da se Republika Slovenija sooča z zahtevnimi javnofinančnimi okoliščinami in da je priprava rebalansa državnega proračuna legitimno orodje vlade za prilagajanje javnih financ. Prav tako razumemo odgovornost Ministrstva za kulturo za gospodarno, učinkovito in vzdržno upravljanje javnih sredstev. Vendar pa mora biti vsak ukrep, ki vpliva na izvajanje javnih politik, izveden zakonito, transparentno in sorazmerno. Pri tem je bistveno razlikovati med politično odločitvijo o prihodnjih proračunskih prioritetah in poseganjem v že sprejete odločitve države.

Kultura ni diskrecijski strošek brez posledic. Gre za področje, na katerem država prek javnih razpisov, odločb in pogodb uresničuje javni interes ter prevzema konkretne obveznosti do izvajalcev. Morebitne spremembe prihodnjega financiranja so legitimni predmet politične razprave. Drugačen položaj pa nastane, kadar se posega v postopke, v katerih so bile že sprejete formalne odločitve ali sklenjene pogodbe, na podlagi katerih so izvajalci načrtovali svoje delo in prevzeli obveznosti.

Ob tem poudarjamo, da kultura po javno dostopnih podatkih Ministrstva za finance ni med resorji z največjo rastjo porabe tako nominalno kot odstotkovno. Rast sredstev na področju kulture je povezana predvsem s področji umetnostnih programov, kulturne dediščine in knjižnic, medtem ko največji delež postavke Ministrstva za kulturo 180308 Umetnostni programi, kjer je zabeležena rast, predstavljajo sredstva za javne zavode.

Programi nevladnih organizacij, samostojnih delavcev v kulturi in neodvisnih producentov se izvajajo v okviru bistveno manjših postavk, ki jih je ministrstvo v preteklem obdobju naposled povečalo predvsem z namenom uskladitve z inflacijo ter krepitvijo ravni profesionalizacije, decentralizacije in večje dostopnosti kulturne ponudbe v javnem interesu. Morebitno zmanjševanje prav na teh področjih bo zato lahko imelo nesorazmerne posledice za deležnike, ki imajo najmanjše finančne rezerve in najmanj možnosti prilagajanja.

Pri tem opozarjamo tudi, da so širši razlogi za rast javnofinančnega primanjkljaja povezani z več različnimi dejavniki, med drugim izrazito z izdatki, povezanimi s plačno reformo v javnem sektorju, ukrepi za gospodinjstva in obnovo po poplavih. Zato je nujno jasno pojasniti, ali gre pri zmanjševanju sredstev za kulturo za

posledico specifičnega finančnega položaja ministrstva ali za splošni prispevek posameznega resorja k javnofinančni konsolidaciji.

Če je cilj splošno zmanjšanje javnih odhodkov, mora ministrstvo po našem mnenju transparentno pojasniti kriterije in prioritete, na podlagi katerih se odloča o posegih v posamezne programe.

Razlika med rebalansom in posegom v že sprejete obveznosti

Posebej opozarjamo, da je treba jasno ločiti tri različne situacije:

- spremembe proračuna, ki bodo sprejete v zakonitem postopku rebalansa;
- morebitne spremembe že prevzetih pogodbenih obveznosti države;
- trenutno zadrževanje izvajanja postopkov, izplačil in odločanja pred sprejetjem kakršnihkoli sprememb proračuna.

Rebalans je sam po sebi legitimen instrument upravljanja javnih financ. Vendar pa pričakovanje vložitve in sprejema samo po sebi še ne pomeni ali pojasni pravne podlage za kakršnokoli zadrževanje postopkov in izplačil.

Rebalans državnega proračuna še ni sprejet; znano ni niti to, na katerih področjih naj bi se zmanjšala proračunska sredstva in kolikšno naj bi to zmanjšanje bilo.

Nasprotno, imamo veljaven proračun. Zato pričakujemo jasno pojasnilo, na kateri podlagi ministrstvo že sedaj omejuje izvajanje pogodbenih obveznosti, poziva upravičence, naj ne vlagajo zahtevkov za izplačila, ter ustavlja posamezne upravne postopke.

Izvajalci se trenutno nahajajo v položaju pravne in dejanske negotovosti. Če gre za zgolj začasen zamik zaradi upravljanja likvidnosti, mora biti to jasno komunicirano. Če pa gre za poseg v pravice upravičencev ali spremembo že sprejetih odločitev, morajo biti zagotovljeni ustrezni postopki, obrazložitev in pravna sredstva. Posebej pomembno pri tem je, da v številnih primerih ne gre več zgolj za pričakovanje prihodnjega financiranja, temveč za postopke, v katerih je država že sprejela formalne zaveze, podpisniki pogodb pa so zavezani s pogodbami in z njimi opredeljenimi roki.

Posledice za kulturni ekosistem in izvajanje javnega interesa

Na podlagi teh odločitev so upravičenci že prilagodili svoje delovanje in prevzeli konkretne obveznosti. Organizacije, institucije in posamezniki so načrtovali programe, sklepali pogodbe s sodelavci, rezervirali izvedbe, naročali storitve in opremo, oblikovali mednarodna partnerstva, pridobivali dodatna sredstva ter zavračali druge poslovne priložnosti, ker so svoje delo uskladili z odločitvami države. Zato morebitno zmanjševanje sredstev ali zadrževanje izvajanja obveznosti ne

vpliva zgolj na posamezne proračunske uporabnike, temveč na celoten sistem izvajanja javnega interesa v kulturi.

Največje tveganje pri tem nosijo nevladne organizacije, samostojni delavci v kulturi in drugi neodvisni izvajalci, ki imajo omejene finančne rezerve, manj možnosti za premostitev zamikov financiranja in so pogosto neposredno odvisni od pravočasnega izvajanja javnih razpisov ter pogodbenih obveznosti države.

Negotovost že povzroča konkretne posledice:

- prestavljanje ali odpovedovanje programov;
- oteževanje načrtovanja dela ustvarjalcev in sodelavcev;
- ogrožanje mednarodnih sodelovanj;
- zmanjševanje možnosti za zaposlovanje in projektno delo;
- povečanje finančnih tveganj za organizacije in posameznike, ki ustvarjajo v javnem interesu.

Takšen položaj lahko dolgoročno oslabi kulturno in medijsko infrastrukturo ter pluralizem, ki se je gradila več let, ter zmanjšuje predvidljivost okolja, v katerem delujejo ustvarjalci, medijski delavci, institucije in organizacije.

Država mora pri svojih odločitvah upoštevati načela predvidljivosti, pravne varnosti in zaupanja v lastne odločitve. Na podlagi javnih razpisov izdane odločbe in sklenjene pogodbe niso zgolj izraz politične usmeritve vsakokratne vlade, temveč pravni akti, s katerimi država podeljuje konkretne pravice in prevzema konkretne obveznosti, ki jih je dolžna spoštovati.

Zastoji na več področjih kulture kažejo na sistemski problem

Posebej opozarjamo, da informacije o zastojih ne prihajajo zgolj z enega področja, temveč iz različnih segmentov kulturnega sektorja.

Po informacijah izvajalcev se težave pojavljajo zlasti pri:

- večletnih programskih in projektnih razpisih na področju umetnosti, ki jih izvajajo nevladne organizacije, javni zavodi in samostojni delavci v kulturi;
- projektne razpisu za sofinanciranje programskih vsebin medijev, kjer sodelujejo tako gospodarski subjekti kot mediji posebnega pomena, vključno z neprofitnimi mediji;
- podpornih programih in vsebinskih mrežah, ki zagotavljajo strokovno podporo, povezovanje in razvoj kulturnega sektorja;
- projektih kulture in zdravja;
- enoletnih projektne razpisih za različna področja umetnosti² (zaustavljeno pred podpisom pogodb);

² Enoletni projektne razpisi za področja uprizoritvenih, glasbenih, vizualnih in intermedijskih umetnosti ter arhitekture in oblikovanja z oznakami JPR-UPRIZ-2026, JPR-GUM-2026, JPR-VIZ-2026, JPR-AIO-2026, JPR-IMU-2026.

- razpisih za opremo in obnovo prostorov ljubiteljske in poklicne kulture (zaustavljeno pred podpisom pogodb);
- programih kroženja kulturnih vsebin in ukrepih za decentralizacijo kulturne ponudbe (izvajanje razpisa stoji);
- delovnih štipendijah za samostojne delavce v kulturi (zaustavljeno pred izdajo odločb, po obvestilih o izboru);
- projektih, povezanih s črpanjem evropskih in kohezijskih sredstev (med njimi na primer Zavod za razvoj sodobne plesne umetnosti in Center za kreativnost);
- postopkih, povezanih z uveljavljanjem pravic samostojnih delavcev v kulturi (odločbe za podeljene pravice in vpis v razvid čakajo na ministričin podpis).

Razpon področij, kjer se pojavljajo zastoji, daje videz, da ne gre zgolj za posamezne tehnične zamude, temveč za vprašanje načina izvajanja kulturne politike in upravljanja sprejetih obveznosti. Prav zato je nujen celovit odgovor ministrstva, ki bo nemudoma pojasnil ne samo podlago za ter višino morebitnih zmanjšanj, temveč tudi kriterije, postopke in posledice oziroma učinke predvidenih ukrepov.

Poziv Ministrstvu za kulturo k takojšnjemu dialogu in pojasnilom

Ministrstvo za kulturo smo že 22. junija zaprosili za sestanek, vendar odgovora do danes nismo prejeli.

Glede na resnost položaja ponovno pozivamo Ministrstvo za kulturo, da nemudoma vzpostavi neposredni dialog s široko vključitvijo reprezentativnih predstavnikov vseh delov kulturnega sektorja, skladno tudi z zavezo trajnega dialoga med državo in vsemi stebri in deležniki, ki spadajo pod resor kulture.

Od ministrstva pričakujemo jasna in transparentna pojasnila predvsem glede naslednjih vprašanj:

1. Kakšen je dejanski obseg primanjkljaja Ministrstva za kulturo in na katerih proračunskih postavkah nastaja?
2. Ali gre za posledico poslovanja ministrstva, zakonskih sprememb, ki vplivajo na javni sektor v kulturi, ali za splošno potrebo po zmanjšanju javnofinančnih odhodkov?
3. Ali se morebitno zmanjšanje nanaša na posamezne postavke ali na celotne programe, vključno s postavko 180308?
4. Kakšna je pravna podlaga za trenutno zadrževanje postopkov, odločanja in izplačil pred sprejetjem rebalansa?
5. Ali gre pri trenutnih ukrepih za interno navodilo ali za formalne odločitve, ki imajo neposredne pravne učinke?

6. Kako bo ministrstvo ravnalo z že sklenjenimi pogodbami in izdanimi odločbami?
7. Po kakšnih kriterijih bodo morebitna zmanjšanja izvedena? Ali bodo ukrepi linearni ali selektivni?
8. Ali bodo pri morebitnih zmanjšanjih enakovredno obravnavani vsi trije stebri kulture – javni zavodi, nevladni sektor in samostojni delavci v kulturi?
9. Kakšna bo ocena posledic za izvajanje programov, dogodkov, zaposlitve in delo ustvarjalcev ter pogodbenih sodelavcev?
10. Kakšen je časovni načrt odločitev in kdaj bodo upravičenci prejeli jasne informacije o nadaljnjem ravnanju?
11. Kako bo ministrstvo preprečilo likvidnostne težave izvajalcev, ki so svoje delo načrtovali na podlagi sprejetih odločitev države?
12. Kako bo zagotovilo, da bodo upravni postopki potekali v skladu z zakonskimi roki in načeli dobrega upravljanja?

Pričakujemo, da bo Ministrstvo za kulturo kot pristojni državni organ zagotovilo jasne, pravočasne in transparentne informacije o upravljanju javnih sredstev ter pojasnilo, kateri ukrepi imajo pravni učinek in kateri morebiti predstavljajo notranje upravljavske postopke.

Če bo zaradi javnofinančne situacije potrebno prilagajanje financiranja, pričakujemo, da bo ministrstvo rešitve oblikovalo na način, ki spoštuje pravno varnost, legitimna pričakovanja izvajalcev in javni interes na področju kulture.

Morebitne spremembe prihodnjih kulturnih politik in financiranja so predmet legitimne politične razprave. Zgolj zaradi napovedi rebalansa proračuna, brez spremembe pogodb v skladu s 97. členom ZUJIK, **Ministrstvo za kulturo nima podlage za zavračanje popolnih in utemeljenih zahtevkov za izplačilo**. Sopodpisniki opozarjamo Ministrstvo za kulturo, da ne glede na menjavo vlade in ne glede na lahko tudi nasprotujoče si, vsekakor pa netransparentno prikazovano finančno stanje, ki naj bi ga novo vodstvo ministrstva prevzelo, obstaja temeljna dolžnost in odgovornost do izvajalcev, ki jo ministrstvo ima kot institucija izvršilne oblasti, ne glede na sestavo kabineta in vodstva.

Od ministrice za kulturo, ki se je ob nastopu funkcije zavezala k povezovalnemu delovanju in dialogu z vsemi deli kulturnega sektorja, zato pričakujemo takojšnjo vzpostavitev dialoga, celovito obrazložitev nastale situacije ter rešitve, ki bodo čim manj posegale v že prevzete obveznosti države ali podeljene pravice.

Poziv podpisujejo:

Društvo Asociacija

Združenje dramskih umetnikov Slovenije

ZASUK - SINDIKAT ZA USTVARJALNOST IN KULTURO

Združenje kulturnih domov in ustanov Slovenije KUDUS

Slovensko muzikološko društvo

Društvo slovenskih filmskih in televizijskih prevajalcev.

Nomad Dance Academy, Dragana Alfirević

Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije

Zavod Sploh (Tomaž Grom, direktor)

Via Negativa (Špela Trošt, predsednica)

Društvo novinarjev Slovenije

CUK Kino Šiška

Društvo ŠKUC

Društvo za razvoj filmske kulture

Društvo Kapa

Društvo slovenskega animiranega filma

Finta - zavod za sodobne umetnosti

Luka Frelih, Društvo LJUDMILA

Janez Leban, Zveza Mink Tolmin

Društvo za sodobni ples

Društvo slovenskih književnih prevajalcev

Ustanova lutkovnih ustvarjalcev

Društva za oživljanje zgodbe 2 koluta (Mednarodni festival animiranega filma Animateka), Katja Hohler, predsednica društva

Zavod Sensorium

Forum Ljubljana

Plesni Teater Ljubljana

KUD Mreža

Inštitut ON Rizom

Linn J. Koletnik

Evin Hadžialjević

Matej Tomažin, Zavod Artopolis

Aleksandra Sasa Loncar KD Qulenum

KUD Channel Zero

Društvo Kreatura Moonlee

Zavod EMANAT

Zavod CONA

KUD Moment

KUD Center 21

Lovorka Nemeš Dular

Hana Repše, Zavod MARS Maribor

Hana Čeferin, Zavod ETC
Lucka Centa, samostojna delavka v kulturi
Katarina Cerar Bajde, Društvo za razvijanje čuječnosti
Zavod Odprti predali, Kranj
Ajda Tomazin, samostojna delavka v kulturi, oblikovalka in koreografinja
Mario Batelić, samostojni delavec v kulturi
Neja Zorzut, samostojna delavka v kulturi, slikarka
Maja Bojanić, samostojna delavka v kulturi, intermedijska umetnica.
Necj Trampuž, samostojni delavec v kulturi, intermedijski umetnik in fotograf
Tadej Stolić, KUD Morgan
Ana Laura Richter, Eva Garibaldi, Gaja Pegan-Nahtigal, Lučka Centa, članice
Društva Swamp Matter
Žiga Brdnik, samostojni delavec v kulturi, filmski kritik/recenzent
Zavod Co-Kreate
Ana Romih, samostojna delavka v kulturi, KUD qulenum Ljubljana
Darjan Krusevac, Društvo Subart Kranj
Rok Kravanja, samostojni delavec v kulturi, igralec
Matija Brumen, samostojni delavec v kulturi
Ema Maznik Antić, samozaposlena v kulturi, kiparka
Maks Bricelj, umetnik
Mitja Obed - samostojni kulturni delavec
Jošt Lampret, samozaposleni v kulturi, instrumentalist
Gaja Mežnarić Osole, samostojna delavka v kulturi
Plesni Studio Intakt, Nataša Tovirac
Blaž P. Kosovel, samostojni delavec v kulturi, urednik
Magistrala, zavod za razvoj kulture
Danica Sretenović, samostojna delavka v kulturi
Miha Zadnikar Ilić, samostojni delavec v kulturi (koncertni cikel Defonija)
Tamás Tuza, samostojni delavec v kulturi, plesalec
Katja Zakrajšek, samostojna delavka v kulturi, prevajalka
Alja Lacković, samostojna delavka v kulturi, plesalka

in številni drugi, katerih podpora javnemu pozivu bomo sproti objavljali na spletni strani Asociacije